

Universiteit
Utrecht

UTRECHTS KWALITEITSKADER

EDUCATIE VAN HET JONGE KIND

VIERDE
EDITIE

UTRECHTS
KWALITEITSKADER

LEREN DOE JE SAMEN

Van actualisatie naar implementatie

Martine Broekhuizen
Onderwijsadvies & Training (UU)

Bodine Romijn
Pedagogiek en Educatie (UU)

Wiesje van Delft
Gemeente Utrecht

Vandaag

1. Utrechts Kwaliteitskader voor het Jonge Kind (UKK)
 - a. Ontstaan en actualisatie
 - b. Competentieprofiel
2. Implementatie UKK
 - a. Vernieuwen website 'Nu voor Later Utrecht'
 - b. Introductie kwaliteitsgesprekken
 - c. Stadsbrede kwaliteitsmeting UKK ('24-'25)
 - d. Stadsbrede interventies en doelen ('25-'27)

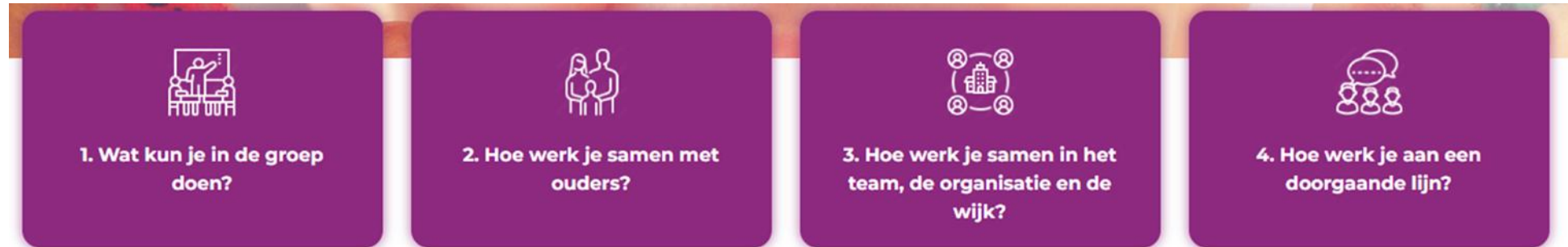

1a. Ontstaan en actualisatie UKK

- Resultaat onderzoeksproject **Nu voor Later** (2012-2017)
- **Utrechtse visie** op educatie jonge kind, incl. **richtlijnen** handelen professionals
- Sindsdien is het verankeren van het UKK in beleid en praktijk opgenomen in de **nadere regel subsidie VE**. Ook opdracht voor **borging** via Werkgroep Jonge Kind.
- **Actualisatie** in 2023:
 - Het UKK levend houden in de stad (grote veranderingen, o.a. van 1 naar 3 aanbieders VE).
 - Nieuwe inzichten vanuit theorie en praktijk
 - Wens voor betrekken van meer partners (e.g., kinderopvang, samenwerkingsverband) én ouders.
 - Versterken van *inhoudelijke* samenwerking voor- en vroegschoolse veld.
 - Kader voor monitoren kwaliteit, zowel intern (zelf-evaluatie) als extern (kwaliteitsmeting).
- **Hoe:** UU kartrekker. In co-creatie met werkveld en gemeente via beleidsmatige klankbordgroep, praktijkgerichte werkgroep en gesprekken met professionals.

1a. Actualisatie UKK 2023

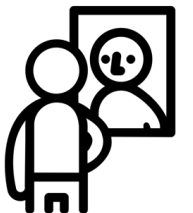
- Toevoeging missie statement 'Gelijke kansen voor ieder kind'

- H1: Speerpunten binnen drie domeinen pedagogisch-didactisch handelen:
 - sociaal-emotionele behoeften garanderen
 - ontwikkel- en leermogelijkheden creëren
 - brede ontwikkeling stimuleren.
- H2: Meer nadruk op *gelijkwaardige* samenwerking
- H3 en H4 geactualiseerd
- Update projecten/aanpakken in de stad (e.g., Kernpartneraanpak VE, Hand in Hand project)
- Competentieprofiel ontwikkeld voor H1 & H2

1 b. Competentieprofiel H1 & H2

- Bij elk speerpunt zijn 5 tot 7 competenties geformuleerd. Speerpunten kunnen los van elkaar worden beoordeeld.
- Mogelijke gebruikswijzen:
 - *Zelf-evaluatie instrument*: Hoe beoordeel ik mijzelf op deze competentie(s)? Hoe functioneren wij als groep op deze competentie(s)?
 - *Waarderingsinstrument*: Hoe waardeer ik de professional(s) op deze competenties?
 - *Gespreksinstrument*: Komt het beeld van de professional(s) en VE-coach/IB'er overeen?
- Op basis van bovenstaande kan een organisatie een *kwalitatief* beeld schetsen van competenties die aandacht behoeven en waar ze (zeer) goed in zijn.
- Competentieprofiel is een *online* bijlage (zie www.nuvoorlaterutrecht.nl)

1b. Voorbeeld speerpunt H1

LEER- EN ONTWIKKELMOGELIJKHEDEN CREËREN

SAMEN DOORDENKEN

Bied de mogelijkheid om samen door te denken

	AANDACHTSPUNT	VOLDOENDE	(ZEER) GOED	TOELICHTING
A Ik stimuleer het analyseer- en redeneervermogen van kinderen, bijvoorbeeld via 'waarom' en 'hoe' vragen of door kinderen dingen te laten voorspellen, ordenen, vergelijken of evalueren.	☐	☐	☐	
B Ik verbind concepten aan elkaar en aan dingen die kinderen eerder hebben ervaren (zoals tijdens een activiteit over voertuigen vragen stellen als: "Waarin is een bus anders dan een auto"?).	☐	☐	☐	
C Ik verbind concepten die we bespreken aan het dagelijks leven van kinderen (bijvoorbeeld door te vragen welke smaken ze herkennen van thuis).	☐	☐	☐	
D Samen doordenken (zoals beschreven bij A, B. en C.) doe ik de hele dag door in verschillende situaties en activiteiten.	☐	☐	☐	

1b. Voorbeeld speerpunt H2

HOE WERK JE SAMEN MET OUDERS?

KENNISMAKING EN REGELMATIGE GESPREKKEN

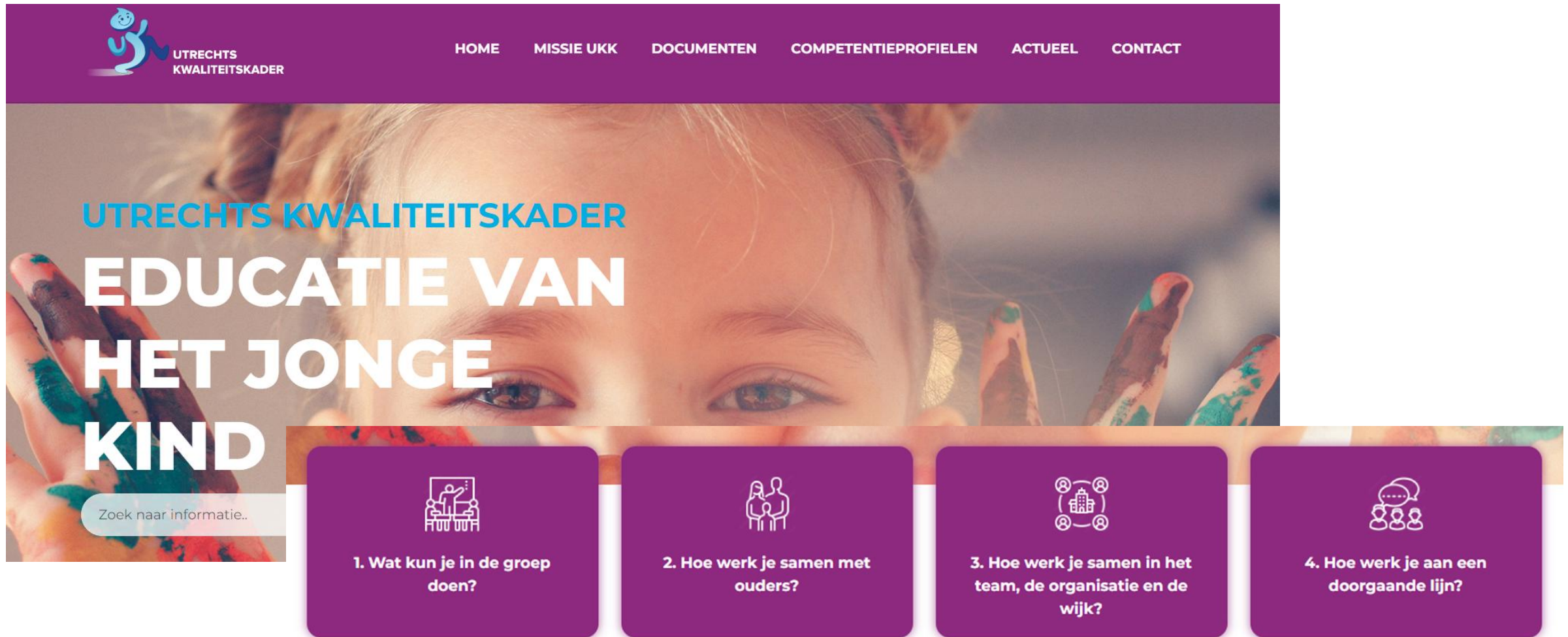
		AANDACHTSPUNT	VOLDOENDE	(ZEER) GOED	TOELICHTING
A	Ik zorg voor een warme ontvangst en uitgebreid startgesprek, eventueel gecombineerd met een huisbezoek, om ouders zich gezien en gehoord te laten voelen en eventuele spanningen weg te nemen.	☐	☐	☐	
B	Ik voer minimaal één keer per jaar (liefst vaker) individuele gesprekken met ouders over de brede ontwikkeling en het sociaal-emotioneel functioneren van het kind en mogelijke informatie- en ondersteuningsbehoeften van henzelf.	☐	☐	☐	
C	Ik zorg ervoor dat vanaf het eerste gesprek duidelijke, wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken (bijvoorbeeld over zaken als brengen en halen, hoe de communicatie verloopt en de mogelijke betrokkenheid van ouders bij activiteiten).	☐	☐	☐	
D	Ik voorzie ouders al bij het startgesprek van praktische informatie en tips (zoals educatieve activiteiten die zij thuis kunnen aanbieden en relevante wijkactiviteiten als spellinlopen en ouder-kindgroepen).	☐	☐	☐	

2. Implementatie UKK

- a. Vernieuwen website 'Nu voor later Utrecht'
- b. Introductie kwaliteitsgesprekken gemeente - werkveld
- c. Stadsbrede kwaliteitsmeting UKK ('24-'25)
- d. Stadsbrede interventies en doelen ('25-'27)

2a. Vernieuwen website 'Nu voor Later Utrecht'

www.nuvoorlaterutrecht.nl

2b. Introductie kwaliteitsgesprekken

- Vraag GU & veld:** Hoe kan het UKK worden geïntegreerd in de *gesprekken* tussen de gemeente en het voor- en vroegschoolse veld, waardoor er *samen* verder gebouwd kan worden aan de kwaliteit van de VVE?
- Voorschoolse veld:** Kwaliteitsgesprek toegevoegd aan cyclus accountgesprekken
- Schoolbesturen:** Invoering kwaliteitsgesprek dat specifiek focust op de kwaliteit van vroegschoolse educatie

Bespreekpunten kwaliteitsgesprek:

- Reflectie organisatie op stadsbrede focuspunten
- Overige speerpunten/ambities/(subsidie)doelen organisatie
- Mogelijke ervaren knelpunten
- Versterken partnerschap gemeente en (onderwijs)organisatie
- ...

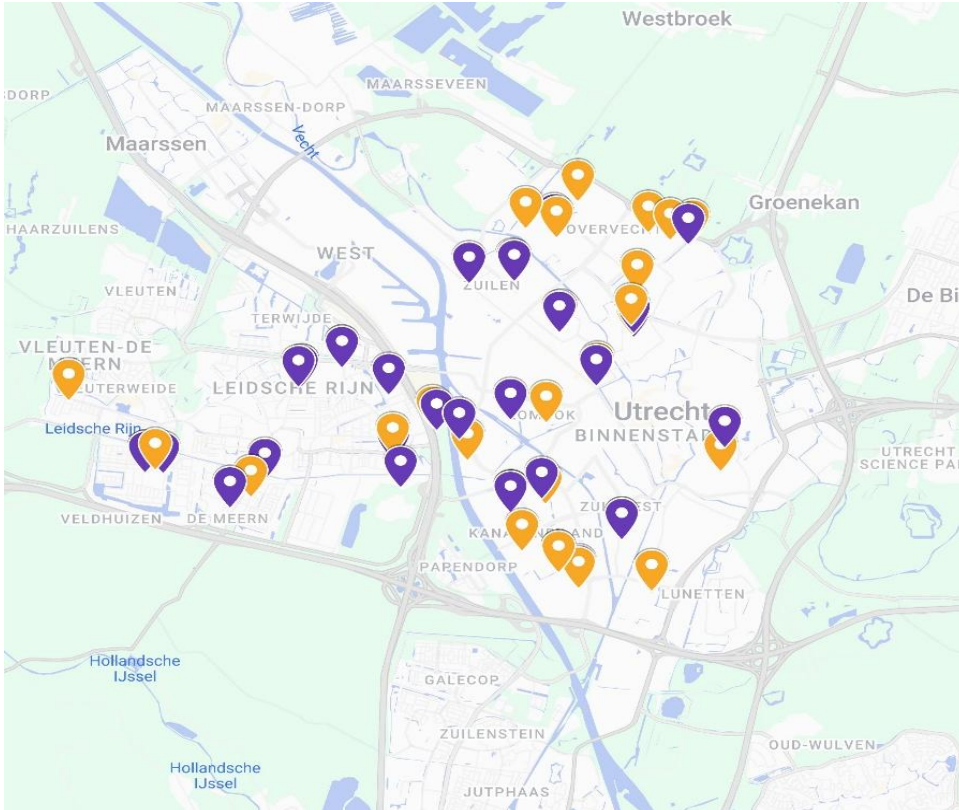

2c. Stadsbrede kwaliteitsmeting UKK

- Kwaliteit in kaart gebracht in lijn met 4 UKK hoofdstukken
 - 1) Wat gebeurt er op de groep?
 - 2) Hoe is de samenwerking met ouders?
 - 3) Wat gebeurt er in het team, de organisatie en de wijk?
 - 4) Hoe wordt gezorgd voor een optimale doorgaande lijn?
- Twee overkoepelende thema's:
 - Aandacht voor diversiteit & inclusie
 - Aandacht voor taalontwikkeling (inclusief meertaligheid)
- Utrecht in perspectief: vergelijking landelijke rapportages en eerder Utrechts onderzoek (2012-2015)

Onderzoeksopzet

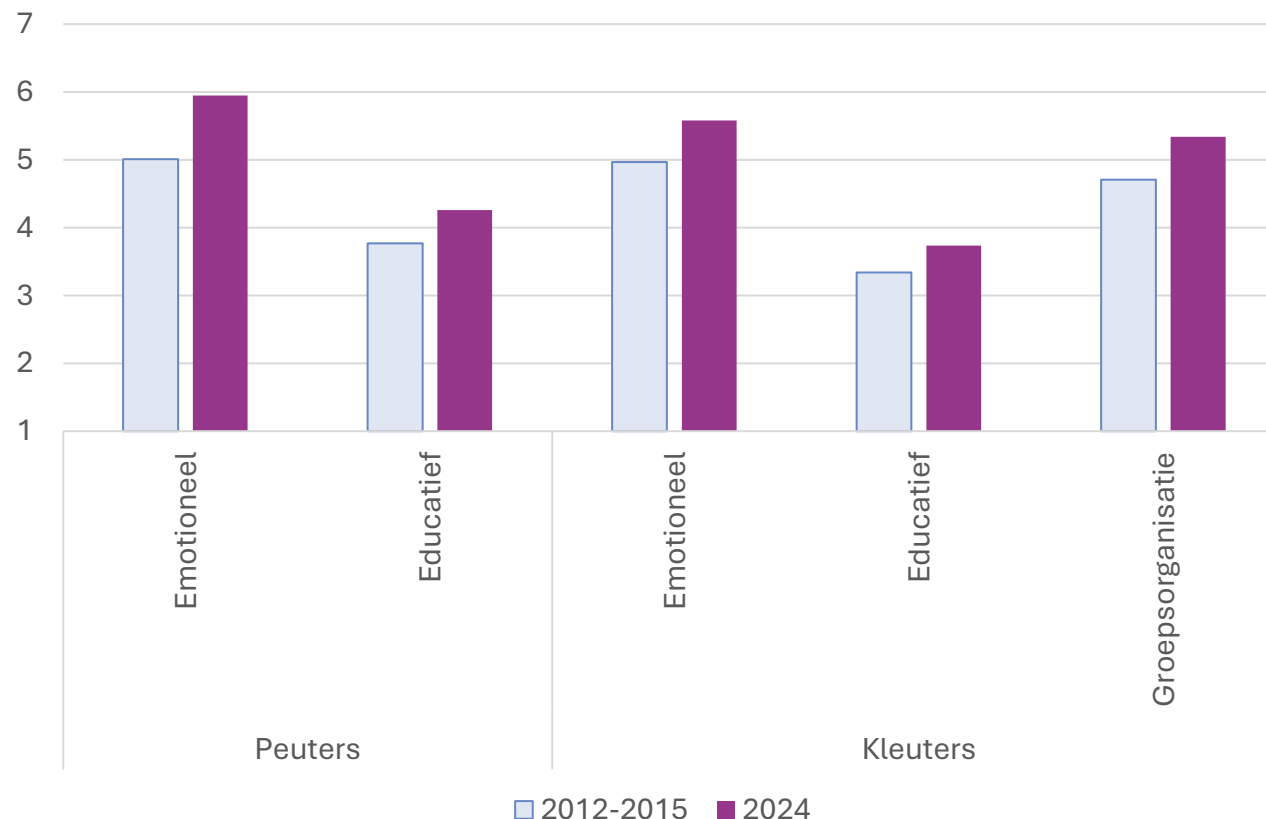

- Representatieve steekproef
 - Wijk, aanbieder, doelgroepkinderen
- 30 peutergroepen & 30 kleuterklassen
 - Zeer hoge respons (>97%)
- Verscheidene meetinstrumenten
 - Observaties: interactiekwaliteit
 - Observaties: omgevingskwaliteit
 - Vragenlijsten: curriculum en organisatiekwaliteit
- Koppeling landelijk en eerder Utrechts onderzoek

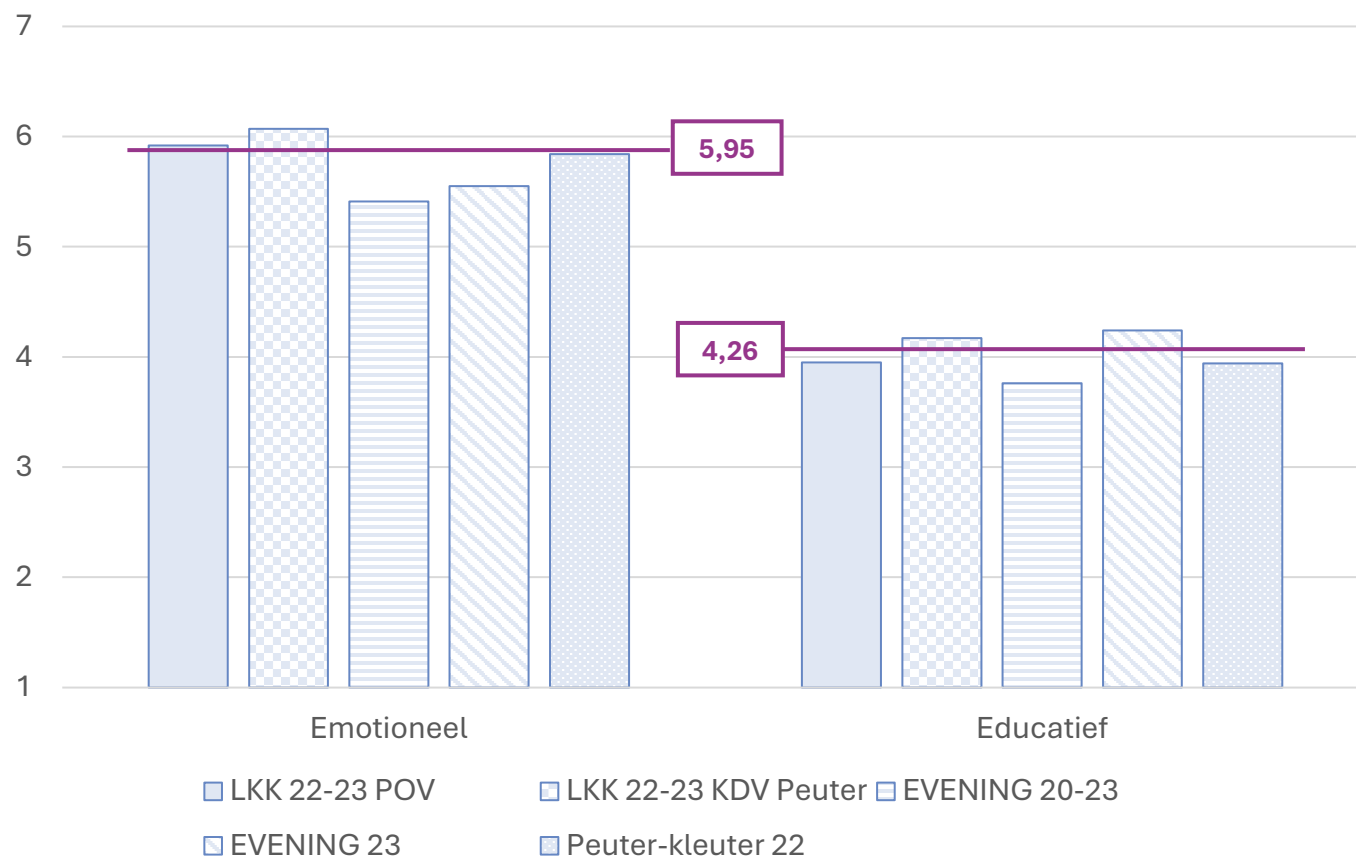
Utrecht in perspectief

- In vergelijking met eerder Utrechts onderzoek (2012-2015)
 - Interactiekwaliteit over de gehele linie gestegen:
 - emotioneel/educatief
 - opvang/onderwijs
 - Stijging past in landelijke trend

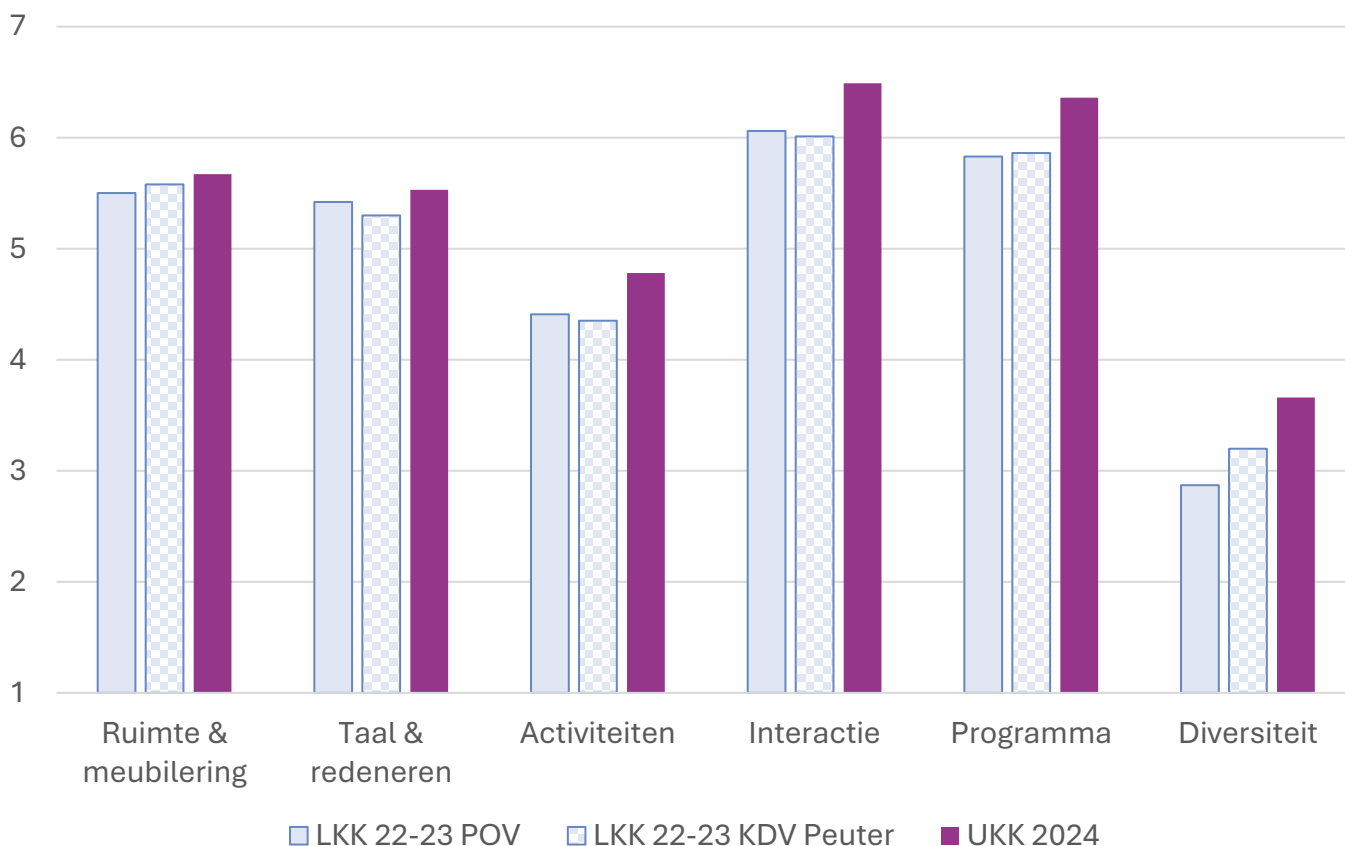
Utrecht in perspectief

- In vergelijking met landelijk onderzoek (LKK | EVENING)
 - Utrecht scoort gemiddeld tot iets beter dan gemiddeld
 - Vergelijking alleen mogelijk voor peuteropvang

Utrecht in perspectief

- In vergelijking met landelijk onderzoek (LKK | EVENING)
 - Utrecht scoort gemiddeld tot iets beter dan gemiddeld
 - Vergelijking alleen mogelijk voor peuteropvang

Aanbevelingen

1. Creëer een inclusieve leeromgeving voor ieder kind
2. Versterk educatieve partnerschappen door een duidelijke visie en informeel contact
3. Heb voldoende aandacht voor de groep als geheel en werk aan gezamenlijkheid
4. Gebruik meertaligheid als een kracht in de ontwikkeling van kinderen
5. Maak optimaal gebruik van routinemomenten als leermomenten
6. Vergroot de aandacht voor wetenschap, natuur en techniek en digitale geletterdheid
7. Versterk de doorgaande lijn tussen opvang en onderwijs en leer van en met elkaar
8. Investeer in een fijne werkomgeving en voldoende professionalisering voor alle medewerkers

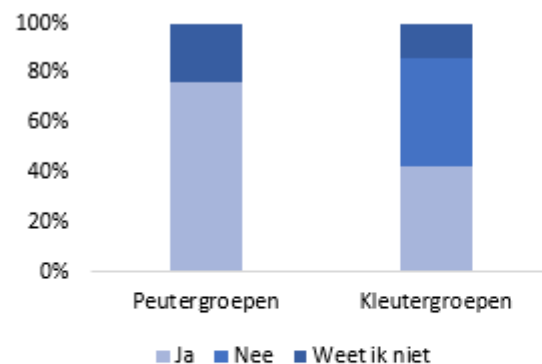
Volgorde op basis van (theoretische) impact:

Bereik > Brede ontwikkeling in veilige omgeving > Continuïteit in curriculum > Investeren in professionals

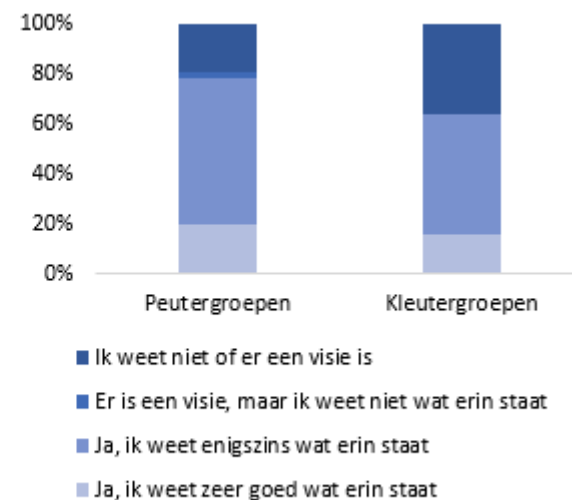

2. Versterk educatieve partnerschappen door een duidelijke visie en informeel contact

- Goede samenwerking met ouders cruciaal
 - H2 UKK: Visie én praktijk
- Gemiddeld genomen goede relatie
 - Vanuit professionals; ouderperspectief?
- Visie niet altijd vastgelegd
 - Groter aandachtspunt in onderwijs
- Beleid dat ouders buiten de groep houdt
 - Gebeurt vaker in onderwijs
 - Randvoorwaarden voor m.n. informeel contact veranderd ('corona-effect')
 - Lasten/lusten: heb aandacht voor wat je verliest

Figuur 3.2.1 Visie op samenwerking

Figuur 3.2.2 Bekendheid visie bij medewerkers

Tabel 3.2.3 Beschrijvende statistieken breng en/of haalmoment met ouders

	Peuters			Kleuters		
ECERS-R	Range	M	SD	Range	M	SD
Subschaal Brengen/halen	1-7	6.15	1.68	1-7	4.39	2.43

1. Creëer een inclusieve leeromgeving voor ieder kind

4. Gebruik meertaligheid als een kracht in de ontwikkeling van kinderen

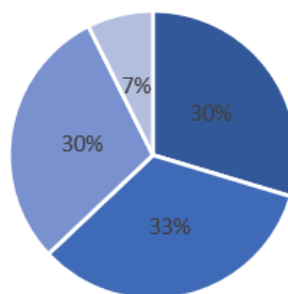
Tabel 3.5.5 Geobserveerde kwaliteit van speelleeromgeving op groepsniveau

ECERS-R	Peuters			Kleuters		
	Range	M	SD	Range	M	SD
Bevorderen acceptatie van diversiteit	3-7	4.03	1.07	1-6	3.38	1.18
Diversiteit & Inclusie (totaalscore)	1.50-5.25	3.66	0.91	1.50-6.25	3.53	1.10
Individuele ondersteuningsbehoeften	1-7	4.50	1.70	3-7	5.69	1.23
Gendergelijkheid en bewustwording	1-7	3.80	1.22	1-6	2.90	1.57
Cultureel-etnische gelijkheid	2-6	3.57	1.22	1-7	3.21	1.88
Inclusie en algeheel welkom voelen	1-5	2.77	1.17	1-6	2.43	1.45

Peuteropvanglocaties

Basisscholen

Figuur 3.5.8 Talenbeleid: mogen kinderen de eigen thuistaal spreken op de groep?

- Diversiteit kenmerkend voor de stad
 - Vertaalslag naar inclusie ontbreekt soms (expliciet)
- Attitude meestal positief
 - Minder positief t.a.v. meertaligheid
 - Goede competentiebeleving t.a.v. diversiteit
- Kwaliteit inclusieve speelleeromgeving matig
 - Beter dan NL gemiddelde
 - Peuters hoger op gelijkheid/inclusie; kleuters hoger op individuele ondersteuningsbehoeften
- Thuistaal belangrijk voor inclusie en taalontwikkeling jonge kinderen
 - Meer gebruik thuistaal in groep bij peuters

7. Versterk de doorgaande lijn tussen opvang en onderwijs en leer van en met elkaar

8. Investeer in een fijne werkomgeving en voldoende professionalisering voor alle medewerkers

- Meer aandacht voor *overdracht* dan *afstemming*
- Grote verschillen in ervaring professionals
 - Onderwijs beoordeelt overdracht lager
 - Verwachtingen beter afstemmen en/of doorgaande lijn buiten VE in de gaten houden
- Professionalisering vaker individueel en naar binnen gericht (intern organisatie)
 - Minder mogelijkheden om van/met elkaar te leren (met name peuteropvang)
 - Verschillende sterktes/zwaktes opvang en school
 - Lerende netwerken nieuw leven in blazen
- Differentiatie in aanbod en gevolgde professionalisering
 - Inzet competentieprofiel op individueel en locatieniveau
- Werkbeleving peuteropvang onder druk
 - Teamcohesie belangrijke voorspeller werkbeleving

Tabel 3.3.4 Beschrijvende statistieken team en werkbeleving

	Peuters			Kleuters		
Vragenlijst leidinggevenden	Range	M	SD	Range	M	SD
Teamprofessionalisering	2.20-5.00	3.10	0.72	1.90-4.70	3.09	0.77
Teamcohesie	1.00-6.00	4.57	0.93	3.60-6.00	4.91	0.57
Vragenlijst medewerkers						
Teamprofessionalisering	1.67-6.00	3.20	1.15	2.11-4.89	3.27	0.68
Teamcohesie	3.17-6.00	4.80	0.63	4.50-6.00	5.04	0.46
Werkbeleving	3.46-5.79	4.57	0.46	4.50-5.79	5.06	0.41
Werkinclusie	3.60-6.00	5.01	0.53	4.20-6.00	5.40	0.49
Werkstress	1.00-5.80	3.52	1.07	1.40-4.20	3.04	0.87

Aanbevelingen: kernpunten

1. Inclusieve leeromgeving
2. Educatieve partnerschappen
3. Aandacht voor de groep als geheel
4. Meertaligheid als een kracht
5. Optimaal gebruik van routinemomenten
6. Aandacht WNT & digitale geletterdheid
7. Samen leren en doorgaande lijn
8. Welbevinden & professionalisering

(A) Gelijkwaardige samenwerking met ouders [2]

Dalende tendens > afstand en verharding
Negatieve implicaties voor kind, ouder én professional

(B) Inclusievere leeromgeving [1,4,3]

Bewust recht doen aan diversiteit in de stad
Expliciete aandacht voor meertaligheid

(C) Samen werken en leren [7,8]:

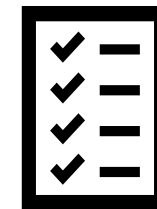
Verenigd educatief-pedagogisch front (gezamenlijke verantwoordelijkheid voor professionalisering)
Gebruik maken van elkaars expertise

UKK in de praktijk

- **Nota van uitgangspunten passende kinderopvang Utrecht vanaf 2024**
 - inhoudelijke visie: toegankelijke kinderopvang voor alle kinderen door ongelijk te investeren voor gelijke kansen
 - visie op proces: partnerschappen en verbinding met andere inhoudelijke opgaven
- **Werkgroep jonge kind**
 - Afgevaardigden gemeente, voor- en vroegschoolpartners, samenwerkingsverband
 - Opdracht: werk een PvA uit voor de opvolging van de kwaliteitsmeting
 - Aanpak per KO / PO bestuur eigenaarschap
 - Ruimte voor differentiatie
 - Gezamenlijke stadsbrede interventies
 - Koppeling kwaliteitsgesprekken

Plan van aanpak

Kwaliteit per organisatie in kaart

- Organisaties brengen de kwaliteit van hun VVE locaties in kaart a.d.h.v. een zelfevaluatie instrument, bijvoorbeeld de UKK competentieprofielen. Als extra instrument ontwikkelt de Werkgroep jonge kind een organisatiescan per focuspunt en maakt deze beschikbaar voor alle kinderopvang organisaties en schoolbesturen.
- Organisaties hebben zelf eigenaarschap over de opvolging van de aandachtspunten uit de kwaliteitsmeting die voor hen van toepassing zijn.

Stadsbrede interventies

De Werkgroep jonge kind formuleert gezamenlijk stadsbrede interventies gericht op de drie focuspunten:

- Gelijkwaardige samenwerking met ouders
- Inclusieve speelleeromgeving voor alle Utrechtse kinderen
- Samen werken en samen professionaliseren door kinderopvang en onderwijs

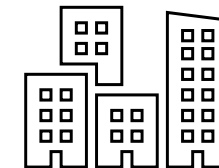
De Werkgroep jonge kind en de KO en PO besturen geven gezamenlijk opvolging aan deze interventies.

Monitoren van voortgang

- De voortgang op de kwaliteitsontwikkeling is onderdeel van de gemeentelijke kwaliteitsgesprekken.
- De werkgroep jonge kind geeft periodiek een update over de voortgang van de stadsbrede interventies in het BO OAB

Stadsbrede interventies

Visie op gelijkwaardige samenwerking met ouders

- Organisaties hebben of ontwikkelen een visie in lijn met het UKK op gelijkwaardige samenwerking met ouders met daarin aandacht voor het faciliteren van informele contactmomenten. ¹
- De visie is vastgelegd in beleid en bekend bij medewerkers en ouders. ¹

Kwaliteitskader meertaligheid

- We ontwikkelen een kwaliteitskader meertaligheid, gebaseerd op het UKK en kennis van het stedelijk expertiseteam nieuwkomers en de reeds bekende, actuele wetenschappelijk inzichten op dit gebied. ³
- We doen dit samen met collega's van binnen en buiten de gemeente die zich met dit thema bezig houden, ook buiten de VVE.
- We vertalen de visie naar de praktijk, we brengen reeds bestaande materialen om meertaligheid als kracht in te zetten samen in een toolkit en stellen deze beschikbaar ³ ²

Doorgaande lijn KO PO

- De routekaart doorgaande lijn met bijbehorende instrumenten wordt ingebed in de werkprocessen van de verschillende organisaties.
- Er wordt gestart met de doorgaande lijn VE PO, vervolgens wordt dit uitgebreid naar de reguliere kinderopvang. ¹ ²
- Mogelijkheden voor het ontwikkelen van een e-learning doorgaande lijn worden onderzocht. ²

Gezamenlijk professionaliseren

- Reeds bestaand professionaliseringsaanbod wat ontwikkeld is door gemeente en partners wordt toegankelijker en inzichtelijker gemaakt door het te bundelen op één plek. ³ ²
- We onderzoeken de wenselijkheid en mogelijkheden om bestaand ontwikkelingsaanbod samen te voegen en samen te werken bij de ontwikkeling van nieuw aanbod op overlappende thema's. ³ ²

**Universiteit
Utrecht**

Sharing science,
shaping tomorrow